

moral biti pooblaščen, da voli proti nam, v zahvalo zato, ker ga mi kmetje živimo s tem, da mu pokupimo vsakovrstne vrvi. Imamo jih še dovolj, a za danes zadosti.

Sedaj pa mora biti vsa naša skrb, da volilci kmečke skupine volijo najodločnejše može, kateri bodo znali naše kmetijske koristi varovati in braniti.

Volilci! Dne 22. t. m. t. j. v ponedeljek je za Vas imeniten dan, dan volitve! Ne dajte so zmotiti od nobenega nasprotnika, ampak poslušajte in držite se trdno svojih voditeljev, katere poznate, da gorijo za Vaš blagor! Več kmetijskih veleposestnikov.

Jarenina. (Kmetijska zadruga) priredi v nedeljo dne 28. januarja II. podučni shod v hiši pok. gosp. Fišerja ob 3. uri popoldne; na tem shodu bo govoril deželni potvalni učitelj M. Jelovšek iz Gradca o živinoreji. Na ta shod že sedaj opozarjamo vse jareninske kmete in sploh živinorejce, da se ga vsi udeležijo. Pred vsem je treba kmetu poduka na vseh poljih kmetijstva; ta poduk bo naša zadruga v obili meri priskrbovala svojim udom. Način dosedanjega kmetovanja je v marsičem že zastarel. Vsled nevednosti izgubi naš kmet na tisoče leto za letom, ker mu je nepoznan umnejši novejši vseskozi preskušen način obdelovanja, kateri je pomagal kmetom na Českem, na Nemškem in drugod do velikega blagostanja. Koliko izgube je imel kmet do sedaj že pri gnojenju, ker ni vedno dobro ravnal z gnojem, o tem nas je zadnje nedeljo na prvem podučnem shodu naše zadruge popolnoma prepričal pot. učitelj Ivan Belé, ki nas je v obširnem pa poljudnem govoru podučeval o gnojenju. Razložil nam je velik dobiček umetnih gnojil, nas podučil, kako je treba skrbeti za gnojišče, za gnojnico, kako se dela kompost, kako se gnojijo travniki, polja, vinogradi. V precejšnjem številu zbrani poslušalci so z velikim zanimanjem sledili govornikovim besedam. Ud zadruge pa je priporočal navzočim kmetom, naj bi si v novem letu v posebni »gospodarski knjigi« zapisovali vse dohodke in stroške, kajti umno in uspešno gospodarstvo je nemogoče brez gospodarske knjige, ki je prav koristna in potrebna tudi rokodelcu in delavcu. Ta knjiga uči s številkami gospodarja, kaj mu da največ dohodka in kje ima največ stroškov, pa ga tudi navdušuje, da si skuša pomnožiti nekatere dohodke, a zmanjšati nekatere stroške. Če bo vsak letošnji podučni shod naše zadruge obrodil le nekaj sadu, bo že to lep dobiček za njene ude. Drugo pa še pride počasi. Drevo ne zraste v enem dnevu. Torej kmetje, zanimajte se vsi za toliko potrebni poduk v kmetijstvu!

Slišavši te besede, izgovorjene s tako odločnostjo, ki jo pokladajo samo nebesa v usta mučenikom, vrgel se je Danijel, oslepljen od togotne svoje strasti, na krasno Saro, treščil jo ob zemljo, zgrabil za lase in jo vlekel kakor od peklenkega duha obseden do podnožja križa, ki se je zdel, kot bi gladno razprostil grozne svoje rame, da bi jo zgrabil. Tu je zaklical obrnjen k onim, ki so ga obdajali:

«Tu vam jo dam! Izpolnite pravico na tej nesrečni ženski, ki je prodala svojo čast, svojo vero in svoje brate!»

IV.

Ko so doneli naslednji dan zvonovi stolne cerkve, daleč okrog oznanjujoč vstajenje, in so se kratkočasili meščani toledski s streljanjem z lokom v slamnate Judeže, kar je še dandanašnji šega v nekterih krajih, odprl je Danijel vrata svoje prodajalnice, kakor je imel navado, in z večnim svojim smehljanjem na ustnih jel je pozdravljati vse, ki so šli mimo, neprestano klepajoč na naklo z železnim kladivcem.

Ali vetrnice mauriskega okna Sarinega se niso ganile, da bi se odprle, in nihče ni zapazil več krasne Danijelove hčerke, gledajoče skozi pobarvane šipe.

Iz Haloz. Kako ste nas vendar podregali, g. urednik, z Vašimi zadnjimi članki! Haložani smo bili do sedaj itak kakor jazbeci v svojih zimskih brlogih. Samo da nam je bilo toplo in da smo smeli spati, pa smo bili radi. Z nami so imeli slovenski listi do sedaj malo opraviti, k večjemu to je bilo včasih brati, da smo polni uši (namreč trtnih) in pa veliki siromaki.

V zadnjem času smo se začeli pa tudi mi nekoliko koračiti. Zakaj videti uže vsako slovensko laro na nogah, na delu, začelo nas je biti pošteno sram lenobe in zaspanosti naše. Dolgo smo čakali z odprtimi ustmi, da nam priletijo pečeni golobi v lačne želodce, a čakali smo zaman, čakali tako dolgo, da od glada skoraj umiramo. Zares, glad in beda zdramila sta nas iz spanja. A komaj, da smo začeli oči odpirati in prve korake na delo staviti, kar zopet ni prav. Gospoda mestna nas je začela široko in pikro gledati, češ kaj je treba Haložanom živeti! Pa to še nas ni toliko bolelo in strašilo. A celo poparjeni smo postali, ko ste se postavili tudi Vi, g. urednik, na stran naših sovražnikov in neprijateljev. Pa nas menda ne umejete? Toraj pa nas poslušajte. Pisati ste začeli naenkrat zoper kmetijske zadruge in konsumna društva. (Opomba ured.: To je pač pomota! Zoper kmetijske zadruge nismo nikoli pisali, pri konsumnih društvih pa smo priporočali največjo previdnost in uvaževanje krajevnih in osebnostnih razmer. V to svrhu smo objavljali dopise za in proti konsumu.) Kako nas je tedaj razveselil oni dopis iz Kozjanskega v predzadnji Vaši številki, si pač ne morete misliti. Da, iz života je treba dokazov, da prederejo v život in najtanjše žile. Dragi bratje v Kozjanskem, mi se z vami popolnoma strinjamo, in kakor vi, hočemo in moramo imeti tudi mi zadruge za gospodarske in gospodinske potrebe. Že smo storili v ta namen prve korake. Dne 10. grudnia smo imeli osnovalni zbor. V načelnitvo smo si izvolili same vrle, delavne može. Pravila in prošnjo za registriranje našega društva smo uže odposlali na okrožno sodišče in vsak čas upamo, da pride dovoljenje. Zanimanje je veliko in vsestransko. Ne obetamo si sicer tisočakov od omenjenega društva, a mi smo tudi z malim zadovoljni.

Na delo tedaj vrli može Haložani, vi na desno od Leskovca in vi na levo od nas! Podajmo si v sredini Haloz, t. j. v Leskovcu roke v skupno pomoč! Vsak naj vzame kar največ mogoče deležev, da spravimo vsaj dva tisočaka skupaj! Več kmetov.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Zadnji dan preteklega leta prinesel nam je prijetno pre-

senečenje. Na Silvestrovo popoldan vršila se je namreč povodom razdelitve blaga med 40 šolskih ubogih otrok prijetna veselica v učilniških prostorih. Gosp. nadučitelj Jožef Mihalič nam je kratko orisal žalostno stanje naše uboge šolske mladine. Ne samo, da navadno trpi pomanjkanje potrebnega živeža, še celo v lahkem poletnem oblačilu mora gaziti v hudi, trdi zimi večkrat čez eno uro daleč v šolo. Zato se je dobrotniku in darovalcu blaga za obleko v pristrčnih besedah zahvalil. Na to se je v kratkih besedah omenil g. učitelj Majcen, da je neimenovani dobrotnik otrok — jaz pa ga vendar imenujem, bil je gosp. A. Lasbaher, trgovec v Seliščih, — prišel k šolskemu vodstvu in prosil, naj se razdeli nekaj blaga za obleke med uboge otroke. Da bi se pa razdelitev vršila z večjo slovesnostjo, se je sklenilo, z njo zvezati šolsko veselico. Kako neumorno in požrtvovalno je za to pripravljaj g. Majcen otroke, pokazal je uspeh. Vsaka točka zanimivega vsporeda se je sprejela od navzočih z burnim ploskanjem. Najbolj je pač ugajala deklamacija osemletnega Gomzija, učenca drugega razreda. Ta je s tako nežnostjo in s takim čutom deklamoval pesmico »Slovenska govorica«, da se ni upal nikdo ganiti. Pač bi želel, da bi bili navzoči takrat naši nemčurčki in Bračkianci, da bi slišali, kako krasen je naš jezik, katerega oni tako očitno zamujujejo.

Po razdelitvi obleke med 40 otrok čakala še nas je najlepša točka: igra »Star vojak in njegova rejenka«. Tukaj se je najbolj pokazal uspeh neumornega in požrtvovalnega dela Majcenovega. Z veseljem je ljudstvo gledalo lepo primerno kretanje, poslušalo čisto otroško izgovarjanje. Vsak je bil presenečen ob krasnem proizvajanju, nekateri so bili celo do solz ganjeni, zlasti na koncu prvega dejanja. Dal Bog, da bi se večkrat našli taki dobrotniki naše trpeče dece.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Slovenjebistriške kmetijske občine! Dne 22. t. m. v ponedeljek ob 9. uri popoldan se vrši volitev kmetijskih občin za okrajni zastop slovenjebistriški. Volilci iz kmečkih občin! V vaših rokah leži sedaj narodna čast našega okraja. Rešite jo ter izvolite može, ki se bodo odločno borili za vaše kmetijske in narodne pravice. Ne udajte se prilizovanju nasprotnikov, ki skrbje le za svoj žep! Volilni može naj prinesejo s seboj izkaznice. Narodni volilci se zbirajo v čitalniških prostorih pri g. Petru Novaku. Pridite vsi, kajti nevarnost je velika!

Nesramen napad. V »Narodu« od torka nek jungovski učitelj na nesramen, nizkoten način napada tovarišice-učiteljice, ki so izstopile iz učiteljskega društva za ptujski okraj, ker se niso hotele jungovcem ukloniti. Če mi le s fineso malo potipamo mokraška rebra jungovcev, tedaj kričijo in vpijejo nad nami, da teptamo ugled učiteljskega stanu. Če pa učitelj napada na podoben način učitelja, ali pa celo učiteljico, torej žensko, ki se ne more braniti, takrat učiteljski ugled nič ne trpi! Jungovska logika!

Iz šole. Kot šolski vodja v Rogatec pride g. Alojzij Schechel, dosedaj učitelj v Gornjem gradu. Rogški nadučitelj Dreflak je imenovan nadzornikom v slovenjegraškem okraju.

Sodnji dan v Mariboru. Dne 15. t. m. so nemški in nemškutarski trgovci v kazini delali črne naklepe zoper konsumna društva. Kolikor smo poučeni, se jim je izmed slovenskih trgovcev pridružil samo Elsbacher iz Laškega trga. Tožil je, da je sedanje stanje trgovcev brez »trošta«. Če je tako govoril Elsbacher, ki lahko išče »trošta« pri svojih mnogoštevilnih tisočakah, kaj pa naj reče kmet, izmed kojih marsikteri nima toliko krajcarjev, kakor Elsbacher tisočakov? Neresnico je govoril, ko je rekel, da imajo

* * *

Pripoveduje se, da je prinesel nekoliko let na to neki pastir nadškofu cvet, kakršnega še doslej nihče ni zapazil, in na katerem je bilo videti vse orodje trpljenja Gospodovega, cvet dosihdob neznan, čudovit in skrivnosten, ki je rastel in majal listke svoje med podrtimi zidovi porušene cerkve.

Ko so kopali na onem mestu, hoteč izvedeti vzrok onemu čudežu, našli so neki kosti ženske in z njimi vred tudi vse mučeniško orodje, ki je bilo videti na cvetu.

Truplo, če tudi se ni moglo nikdar izvedeti, čegavo je, shranjeno je bilo dolgo let potem s posebno častjo v cerkvi sv. Petra, in cvetka, ki je zdaj jako razširjena, imenuje se: roža trpljenja!

Smešničar.

»Veš, draga moja, kamela je taka žival, katera celi teden brez pijače dela,« pripoveduje pijanček svoji zakonski polovici. »To ni nič posebnega, dragi moj,« zavrne ga ona, »jaz poznam kamelo, katera brez dela cel teden pije.«

konzumi neomejeno zavezo. Zatrjeval je, da trgovci ne sesajo ljudstva, ampak le duhovniki so tako hudobni. Vsi navzoči so se muzali pri teh Elsbacherjevih besedah ter občudovali jezikovno spretnost bogatega laškega trgovca. Nas veseli, da ni bilo več slovenskih trgovcev zraven, kar kaže njih treznost in mirnost v presojanju tega kočljivega vprašanja, vsled česar upamo, da se bo cela stvar končno iztekla povoljno za oba dela, za trgovca in konzumenta. Kajti najmanj, kar nam slovenski trgovci morajo dovoliti, je to, da se ustanavljajo konzumi v krajih, kjer so trgovci nasprotniki naše vere in zemlje. Še enkrat ponovimo, da nas veseli, da se slovenski trgovci niso udeležili shoda, ki so ga sklicali nemški in nemčurski tovariši in kojega je vodil liberalni duh dr. Tavčarjev in njegovega učenca dr. Mravлага.

Učitelj dr. Tavčar. Kranjski odvetnik dr. Tavčar, kojega velikansko bogastvo je občeznano, se je začel vmešavati v štajerske zadeve. Brezplačno se je razgovarjal z dr. Mravlagom, kako naj udriha po konzumih in mu zatrjeval, da se bodo kranjski liberalci pridružili sklepom nemških in nemčurskih trgovcev. Živel dr. Tavčar, učitelj in somišljenik štajerskih Nemcev in nemškutarjev!

Resnica in dr. Mravlag. Celjski odvetnik dr. Mravlag je v govoru proti konzumom izgovoril več neresnic. Neresnica je, da bi konzume snovali samo duhovniki; neresnica je, da bi duhovniki imeli kak dobiček pri konzumih; neresnica je, da bi bil v Selnici ob Dravi kak konzum, in vsled tega je istotako neresnično, da bi ga ustanovil ondotni kaplan. Tudi očeta Mravлага iz Št. Lenarta moramo popraviti. Neresnica je, da bi bilo pri Sv. Trojici kako konzumno društvo. Zato je tudi neresnica, da bi bil predsednik trojiškega konzuma kaplan, podpredsednik kaplan in tajnik tudi. Ti ljudje več izvejo, kakor je v istini.

Modrost radgonskega župana. Tudi radgonski župan Reitter je bil na shodu proti konzumom. Izrekel pa je na njem tako modre besede, da se jim smeji sedaj celi svet. Povedal je namreč, da je papež izdal neko diecezansko sinodo (škofijski shod). Reitter misli, da se sinode tako izdajajo, kakor njegove barvarije. Reitter je barvar.

Zadruga in konzumna društva. Kako temeljito so bili poučeni dne 15. t. m. v Mariboru zborujoči trgovci o zadrugi organizaciji, kaže dejstvo, da so vse zadruge vrgli v koš konzumnih društev. In vendar je znano, da se naše zadruge ne pečajo s prodajo kolonialnega in manufakturnega blaga, ampak skrbijo le za napredek gospodarstva. Pri teh gospodarskih zadrugah res mnogokje sodelujejo duhovniki, a trgovci so potrebovali razlogov, da udrihajo po spodnještajerski duhovščini in zato so vrgli vse gospodarske zadruge v konzumni koš. Tako se dela na nemški strani!

Duhovščina in konzumna društva. Vsako zadrugo na Spod. Štajarskem potisnejo nemški in nemčurski trgovci v konzumni koš, in vsaki konzum obesijo duhovnikom na hrbet. Vendar pri nas ve to tudi vsak otrok, da spodnještajerska duhovščina po svoji ogromni večini nima s konzumi nič opraviti, in to je sreča za trgovce, kajti če bi le z mazincem ganila za konzumna društva, bilo bi jih dandanes več, kakor jih je v resnici. Mi poznamo le 5 konzumov na Spod. Štajarskem in pri večini izmed teh so duhovniki nedolžni. Ljudstvo jih hoče. Nam se le čudno zdi, da naši duhovniki v istini niso bolj zavzeti za konzume, kajti nihče duhovščine tako pogosto in nihče tako grdo ne napada kot ravno spodnještajerski neslovenski trgovci. Le poglejte v Marburgarce, Petauerce in celjsko vahto! Kako olikano so trgovci tudi na zadnjem shodu govorili o naših duhovnikih! Padale so besede: ein auf niedrigster Stufe stehendes Pfaffenhum (donnernder Beifall), Pfaffen, Ortspfaffen im Priesterkleid hinter der Budel, Pfaffenhände, Strohpuppe der Pfaffenpartei, die Bande von Pfaffen,

die die Nächte in Gast- und Kaffehäusern oder mit Dirnen verludern (sehr richtig!), Leute, vor denen der letzte Dienstbote bereits ausspuckt, Saupfaffen (stürmische Heiterkeit) itd. Vse to se je govorilo na shodu trgovcev dne 15. t. m. v Mariboru. V časnikih, v koje pišejo neslovenski trgovci in jih celo tudi podpirajo, lahko čitamo taka psovanja v vsaki številki. Mi še enkrat ponavljamo, da se čudimo, ker je naša duhovščina vkljub vsem napadom od strani trgovcev tako malo zavzeta za konzume. Saj gotovo tudi trgovci ne pričakujejo, da bi jim naša duhovščina, katero tako pobalinsko napadajo, poljubljala roko!

Ptujski župan Ornik je bil tudi na shodu trgovcev v Mariboru. Kadar naš list kaj piše o kakem ptujskem Nemcu, tedaj je Ornik naenkrat na nogah in vrše se posvetovanja, zborovanja, ugibanja in kujejo se protesti ter pritožbe. Ko so pa trgovci tako hudo napadali našo duhovščino, sedaj je Ornik molčal. No, mi si hočemo to zapomniti!

Mariborski Grubič je predsedoval na shodu nemških in nemškutarskih trgovcev. Nič se ni ganil, ko so se vršili najhujši napadi. Grubič je trgovec v Mariboru in živi le od vernega slovenskega ljudstva. Vzgojil ga je katoliški duhovnik.

Proti veletržcu z moko g. Majdiču v Celju se je začela med Nemci velika agitacija, ker je predsednik zadruge Merkur za železnino. Vsled tega je dolžnost, da naši ljudje po vseh trgovinah zahtevajo Majdičevo moko. Izvenštajarski Slovenci nam v tem boju lahko zdajno pomagajo.

Središče. Dne 11. januarja ob pol 4. uri popoldne nastane iz dosedaj še nedognanega vzroka pri g. A. Vrablu ogenj ter mu upepeli gospodarsko poslopje in hiši. Tudi hlev sosedata Franca Horvata postal je žrtev plamena. Naša požarna bramba se je vrlo obnašala. Gorje mu, kateri mora v najhujšem času zime, oropan vsega imetja, iskati si hrane in zavetja pri tujcih.

Iz Središča. Pogorelo je na sv. Štefana dan popoldne Lončaričevo poslopje na Grabah s skoro vsemi pridelki za zimo.

V Savinjo je padel in utonil pretečeni teden v Celji nek 13 leten solar. Dal si je v družbi drugih otrok opraviti na od narasle Savinje precej pokvarjeni brvi nad kapucinskim mostom ter po neprevidnosti zdrknil v vodo. Naša »izvrstna« mnogokrat pohvaljena mestna policija preteče nevarnosti ni videla.

Iz St. Jurija o. j. ž. Na sejmov dan dne 2. t. m. se je splazil neznan tat v pekarijo trgovca g. Matija Kavčiča ter med drugim odnesel skrinjico z denarjem. Izpraznjeno skrinjico so našli drugi dan pri kolodvoru.

Ljudska sprememba v Trbovljah. Leta 1899 je bilo v Trbovljah poročenih 105 parov; rojenih otrok je bilo 428, možkega spola 234, ženskega 194. Umrlo jih je 212; možkega spola 113, ženskega 99. Kužne bolezni ni bilo leta 1899, zato je bilo tudi manj mrličev; pri premogokopu so se štirje ponesrečili. Zadavila se je bila 16 letna deklica, Alojzija Eltrin, doma iz fare Sv. Trojice na Kranjskem, katera je bila svojega brata obiskala.

Prusi na Slovenskem. Iz Berolina so dobile s posredovanjem nadučitelja Prülla v Gleisdorfu sledeče šole podporo: Goruži 30 K, Konjice 30 K, Vitanje 30 K, Laško 30 K, St. Ilj v Slov. gor. 30 K, Sladkagora pri Spilfeldu 30 K, Mahrenberg 30 K, Sevnica 24 K in Slatina 20 K. Tako poročajo »Pädagogische Zeitschrift« št. 1. l. 1900. In naše avstrijske oblasti molčijo k temu. Okrajno glavarstvo v Mariboru, kaj si storilo v tem oziru? Politična ekspozitura gosp. Zoffa v Konjicah, zakaj molčiš? Avstrijska deca dobivajo pruski denar! Na ta način bo se pri šolski mladini visoko razvil domoljubni avstrijski čut, tako da je nas strah. Ali cesarskih kraljevskih avstrijskih oblasti nič ni strah?

Volitve v cenilno komisijo. Somišljenike pozivljamo, da se dne 20. jan. t. l.

polnoštevilno udeležijo volitve v cenilno komisijo iz III. razreda. Naši kandidati so kot ud g. Franc Dolenc, trgovec v Mariboru in kot njegov namestnik Leo A. Brože, faktor tiskarne sv. Cirila v Mariboru. Volitev je na rotovžu. Vsakdo pa lahko voli tudi po pošti, a mora dne 20. t. m. pred deveto uro že oddati glasovnice in certifikat. Somišljeniki, pridite vsi! — Za okraj Maribor nismo mogli izdati seznama kandidatov, ker se nam niso vposlala imena, mi sami pa ne vemo, v kateri razred spadajo naši somišljeniki v okraju. Taka nebrižnost v okraju je vse graje vredna!

Železnica Sv. Jurij ob juž. žel. — hrvaška meja. Železniško ministerstvo je dovolilo, da se zgradi železnica Sv. Jurij ob južni železnici čez Hlatino do hrvaške meje.

V Konjicah vzbuja velikansko zanimanje zadeva ondi občeznane psa Tirasa, kojega lastnik je slučajno Slovenec. Bil je po pomoti na smrt obsojen. Vendar predno se je kazni izvršila, spoznali so pomoto ter Tirasa oprostili. Tiras pa je globoko užaljen zapustil Konjice ter odšel — Bog ve kam.

Iz Selnice ob Dravi nas prosi ondotni gospod poštar, da razjasnimo zadnji dopis iz Selnice, v kolikor se tiče njega. Pisma se iznašajo samo po določenem okraju, kojega ni določil gospod poštar, ampak višja oblast. Iz prijaznosti pa naznanja gospod poštar tudi v prodajalnici strankam, ako jih čaka kako pismo.

Umetne orglje, koje izdeluje narodnjak g. Ant. Turk v Celji za cerkveno glasbeno solo, bodo celo moderno izdelane, zato opozarjamo oziroma vabimo vse prijatelje domače umetnosti, da si ta muzikalični stroj v teku enega mesca ogledajo, kajti vidijo se sedaj vsi notranji deli n. pr. sapnikovi stožki in hrana, s katero je izvedeni mojster nasitil lesene piščali, tako, da jim ne more nobena vlažnost škodovati. O natančnosti imenovane godala z dvojnimi manualom, sedmimi spremeni, francoskim mehom, s pnevmatično izpeljavo se bode poročalo ob drugi priliki. Za prispevke se še vedno ponižno priporočamo.

Javno vprašanje. Zadnja številka našega lista v preteklem letu je bila zaplenjena po § 302, ker smo podrezali nemške uradnike. Ali je bila tudi včerašnja Marburgerca zaplenjena, v koji se je v poročilu o shodu trgovcev tako srdito napadal duhovski stan? Prosimo odgovora!

Nemška omika. Naš Narodni dom so obliili mariborski nemški mladeniči pretekle dni s črnolom in rdečilom. Seveda zaradi tega še vedno stoji Narodni dom in še je vedno najkrasnejše in najbolj impozantno poslopje nemškega (?) Maribora! Nemška mladež mariborska pa se s takimi čini globoko ponižuje ter povzročuje, da se mnenje o nemški omiki pri slovenskem narodu naglo izgublja. Nam je to vsejedno! S takim dejanjem nam pomagajo Nemci buditi zaspano slovensko zavest. To pa nam ni vsejedno!

Okrajni zastop v Gornji Radgoni je zvišal plačo načelniku Bračku na 800 K. Le tako naprej! Zakaj pa zastop ne skrbi rajši, da bi se kmalu končala ona pravda za svoto 20.000 gld., kajti sicer bodo stroški zrastli na ogromno višino.

V Zrečah pred občinskimi volitvami že dolgo ni bilo tako živo, kakor letos. To gibanje za dobro reč je hvalevredno. Nam se je zadnjič pisalo, da se nekateri občani spodtikajo nad tem, ker na črnej tabli v razpisilu za občinsko volitev dne 25. januarja niso določene ure za posamezne razrede. Danes naj pristavimo, da je sedanje razpisilo popolnoma postavno. Postava namreč ne dovoljuje določevati časa drugače, kakor samo za začetek volitve, t. j. v Zrečah ob 9. uri predpoldne. Gospodarji! Na volišče pridite vsi! Glasujte vsi za odkritosrčne prijatelje slovenskega ljudstva! Ne bojmo se ne mraza, ne snega, ne dežja. Odložimo za nekoliko uric domače opravke ter se vestno poslužimo volitvene pravice in državljske dolžnosti.

Mariborska možka podružnica družbe
sv. Cirila in Metoda je nabrala tekom leta
1899. sledeče doneske ter jih odposlala v
Ljubljano glavnemu vodstvu. Darovali so:
gg. dr. Glančnik 20 K, Herg, Kavčič, dr. Kri-
žanič, dr. Medved in Simonič po 4 K, Ba-
hovec, Bele, Benkovič, Berdajs, dr. Bezjak,

* Narodna omladina je znakovala, kotne, majstorske, ženske, - svet k boga, slovesno, tam
v lila, rožn, srebro, v rde, pri bi bilo mladi, suvo. V ta pomen to sta deputanji
Dobro. Nazaj.

Brabenec, Cerjak, A. Čizek, Divjak, Dolenc, dr. Dominkuš, dr. Firbas, Fistravec, dr. Glaser, Haubenreich, Holuša, dr. Hrašovec, Hribovšek, Hudovernik, Jerovšek, Knež, Koprivnik, Korošec, Košan, Košenina, Koželj, pl. Lehmann, Lešnik, G. Majcen, J. Majcen, Majciger, Marin, Bl. Matek, dr. M. Matek, Miklosich, Milavec, Müller, Mih. Nerat, dr. Pajek, Pavlič, Peče, dr. Peitler, Perko, dr. Pipuš, Pokorn, dr. Radaj, Rakovec, Rapoc, Rotner, Schiffrer, Schreiner, Straka, Sver, Štefan, Štraki, Tajek, Tratnik, Vavroh, Verstovšek, dr. Voušek, Vreže in Zidanšek po 2 K, Hameršak, Hren in neka vesela družba po 1 K, volitev pokojnega prof. Muršec-a 20 K, pri kresu na sv. Urbanu nabrali »Vandroveci« 12 K, nabiralnik na kegljišču »Narodnega doma K 16.14, nabiralnik na stolpu »Narodnega doma« K 9.86, razglednice »Narodni dom« 31 K. — Vsega skupaj 256 K.

Sv. Barbara v Haložah. Bralno društvo »Naprej« imelo je 6. dne januarja svoj prvi občni zbor. Po 3. uri popoldne zbrali smo se v društveni sobi. Domači nadučitelj gosp. Anton Ogorelec pozdravil je navzoče, ter nas navduševal s krepko besedo, da vztrajamo, da delujemo složno, kajti v »slogi je moč.« Njegove besede niso bile brez uspeha. Vpisalo se je lepo število udov; za tem volil se je novi odbor. Voljeni so sledeči: Hvalec Anton, predsednik. Štumberger Jožef, namestnik. Anton Ogorelec, tajnik. Alojzija Freuensfeld, blagajničarka. Vinko Šerona, knjižničar. Korenjak Martin ml., Reicher Ant., Bratušek Jurij, Arnečič Jožef, odborniki. — Volitvi sledila je tombola s prosto zabavo, katero so posebno oživljali pevci od Svete Marjete.

Gospodarske stvari.

Gospodarska organizacija na Slovenskem.

I. Ali je mogoča in potrebna.

Na to odgovarja celi slovenski svet enoglasno in krepko: da! Po mojih mislih imelo je vse rodoljubno dosedanje naše delo preveč idealno podlago. Peli smo mnogo, govorili še več, jokali se iz navdušenja za sveto slovensko stvar po naših shodih; a če smo kaj potrebovali, posebno denarja, šli smo k sosedu na posodo jemati, če smo ga imeli, nesli smo ga, in nekateri ga še sedaj nosijo k sosedu hranjevat. Nasprotni sosed je vsled tega sprevidel, da nismo nevarni in nas je preziral.

Zberite toraj najpoprej denarno slovensko moč! Slehernega našega bogatina premoženje, zadnji krajec naših udov pride naj v slovenske zavode; spoznali bomo tedaj našo moč in se čudili, kako krepki smo.

II. Ali je naš narod že pripravljen zato?

Da, trikratni da! »Slov. Gospodar« štev. 50 lanskega leta je o konzumnih društvih tako jasno in pravilno izrekel svoje mnenje, da bi ne mogel bolje. Želel je pa, da bi se stvar še nadalje razpravljala od sotrudnikov, pa se jih je malo oglasilo, ker se res ne da veliko več pripomniti. Tam piše pod 2. točko, ki govori za snovanje konzumnih društev: »Ljudje se pri konzumnih društvih trgovsko izobražujejo!« — Tako je prav! V naslednji številki pa gospod Kač ugovarja, da je vendar ljudstvo še premalo zmožno za gospodarsko organizacijo! — Čemu tako boječ biti? — Gospod ravnatelj Lapajne pa je pri lanskem letnem občnem zboru »zveze slovenskih posojilnic« naravnoč trdil: da so vodje takih zavodov na Slovenskem gospodarsko in razumstveno (»volkswirtschaftlich und intellectuall«, Südst. Post Nr. 96 1899) premalo izobraženi! Ta ugovor slišal sem tudi iz ust drugih posebno starejih gospodov,

»ki so za narod že se žrtvovali, ko drugi so v naročju megal spali...«

(J. K. Turkuš).

Prosim, gospoda, naj ta ugovor proti narodni organizaciji tam, kjer se govori o slovenskem ljudstvu, enkrat za vselej umolkne! Tudi »Slov. Gosp.« naj ga mirne duše izmed svojih ugovorov izbriše! Mar res verjamete, da osemletno pohajanje v šole ni v vsaki fari izgojilo vsaj enega brihtnega mladeniča, ki je zmožen priprostega knjigovodstva, kakor ga imajo Raiffeisenovke, če se mu poda potreben navod, ter še ima vsako leto enkrat vestnega revizorja ob strani?!

Ni, ni se motil Koseski:

»Vse doseže, kar mu drago,

— — — — —
vse doseže sosed moj!«

Mnogi izmed nas, ki nastopamo sedaj na shodih in v časnikih kot strokovnjaki narodne organizacije, še pred malo leti nismo imeli niti pojma o teh naših zmožnostih. Sprva naj pač na deželi duhovniki in učitelji pomagajo, čez nekoliko let bomo pa imeli kmečkih strokovnjakov, gospodarsko, kupčijsko in intelektualno (razumno) izobraženih dovolj. Poglejte tje na Gorenje Štajersko, kako tam pri Raiffeisenovkah, katerih je sedaj 225, delujejo zraven duhovnikov in učiteljev kot knjigovodje v veliki večini kmetje, da celo mežnarji in — dimnikarji! In slovenski fant bi ne bil tega zmožen?!

A začeti je treba! Resnih naporov in požrtvovalnosti je treba! Pred vsem je pa treba, da se ravnaajo vsi po

III. določenem načrtu.

Govoril sem o tem že na shodu zaupnih mož v Mariboru dne 14. septembra 1899, ali moje besede bile so več — kakor glas vpijočega v puščavi. Saj se je pa od tistih dob tudi marsikaj ustanovilo, ki je bil le prazen udarec v vodo. Predlagal sem tam resolucijo, ki je sijajno propadla:

»Za vsako farno naj se ustanovi vsaj ena Raiffeisenova posojilnica. Za vloge nam ni treba imeti skrbni. S primerno agitacijo se bode dalo doseči, da bo prišel ves slovenski denar vun iz tujih in v domače zavode. Zraven tega je slovenska zemlja rodovitna, slovenske roke so delavne, a znoj in žulji slovenski naj se spreminjajo v cekine, ki naj se varno hranijo, varno izposojujejo, — v blaginjo domovine!«

Ko se je taka domača posojilnica dovolj okrepila, tedaj še le naj se misli na ustanovitev gospodarskih in konzumnih društev, na trgovinska, obrtna in tovarniška domača podjetja. Vse te lepe reči morajo neke svoje zaslombo imeti. Samo s svojimi malimi deleži, milijonarji nismo! — bodo le životarile. Njih najkrepkeja zaslomba je pa »conto corrente« pri domačem denarnem zavodu. Najbolje je, če so vse te naprave veje velikega debela (posojilnice). Posojilnica je središče, one so spremljevalke, pomagalka. Posojilnica naj bi bila bogata krušna mati, ona društva krepki njeni rejenčiči!

Kjer že tedaj imajo krepko posojilnico, lotijo se lahko naprednih gospodarskih ustanov, drugod pa je nevarno. Umevno pa je, da se ne sme nič prenačiti.

Vsem, kateri toraj nameravajo ustanoviti Raiffeisenovko, nasvetujem, da se §. o namenu društva spopolni tako-le:

»Zadruga se peča s sledečim: 1. Sprejema denarne vloge in jih obrestuje (Hranilnica). 2. Daje posojila udom z malim dobičkom v prospeh gospodarskega napredka (Posojilnica). 3. Kupuje na veliko in skupno za svoje ude vse gospodarske in domače potrebščine, umetna gnojila, semena, vino, kolonijalno blago itd., ter jih oddaja na malo pojedincem zadržnikom (gospodarski in konzumni oddelek). 4. Prodaja skupno vse gospodarske pridelke, kakor tudi izdelke hišne in domače obrti (sirarski, viničarski, vrtnarski in govedorejski oddelek). 5. Ustanovi posebni oddelek za zavarovanje živine, zavarovanja proti toči, požaru, neizgodi, itd. (zavarovalnica). 6. Nakupi in vzdržuje stroje, orodja in druge gospodarske potrebščine na skupni račun, ter je prepušča v porabo udom za

primerno plačilo ali zastonj (Društveno skladišče). 7. Zbira tako imenovani rezervni zalog, ki se sme porabiti le za mogočo zgubo v društvenem poslovanju. 8. Zbira dobrodelni zalog, katerega obresti se vsako leto porabijo v dobrodelne namene, najprej v pomoč društvom, pa tudi domačim šolam, društvom, občinam in cerkvam. 9. Skrbi za gospodarski pouk svojih udov s tem, da se vršijo predavanja strokovnjakov, da sklicuje ude, ki drug drugemu poročajo o svojih gospodarskih naprednih poskusih, kupuje in izdaja brošure in liste (Društvena čitalnica); ter sklepa in pošilja gospodarstvu koristne peticije na oblasti. 10. Brani propad kmetijstva s tem, da kupuje posestva v svoji okolici, ki bi sicer gotovo propadla v kvarceli okolici, ter je zopet prodaja skupno ali razkosa za primerno ceno.»

Že obstoječe posojilnice naj dopolnijo svoja pravila približno na omenjeni način. Mnogo truda in stroškov bodo prihranile potomcem in imele bodo določeno pot. Prej ali slej morajo se uresničiti, če ravno ne vsi v vsakem kraju, imenovani cilji, če hočemo, da bode popolna naša gospodarska organizacija.

Nadalje bode treba misliti za slovenske pokrajine Štajersko, Kranjsko, Koroško in Primorje in sicer za vsako posebej, na »deželne zveze gospodarskih zadrug«, ki bodo imele pravico, nastavljeni revizorje itd. Nazadnje, a ne prepozno, treba bode ustanoviti skupno: slovenski denarni zavod, kam bo se stekal denar od tam, kjer ga je preobilo, in odtekal tje, kjer ga pomanjkuje. V zvezi s tem denarnim zavodom skupni vseslovenski direktorij, izvoljen od vseh četvero deželnih zvez, je potem le še vprašanje časa.

Ko so nekaj ustanovili banko »Slovenijo«, hodili so ravno nasprotno tu zaznamovano pot.

Zategadelj bila je pa ta »banka« tudi poslopje sicer z zlato streho, a brez podstav, ki se je moralo zrušiti in oškodovala je Slovenstvo tako, da nekatere še dandanes od tega — kosti bolijo.

Slovenska narodna organizacija pa naj hodi po varni poti od stopinje do stopinje navzgor in naj trdno zida hram svoje slave! Naglica se ve ni dobra. Najpočasniši, ki dobro pozna svoj cilj, pride hitreje naprej, kakor tisti, ki vedno teka, pa ne ve kam. Mi vemo!

IV. Kaj pa naše obstoječe okrajne posojilnice?

O nič strahu! Za te imamo prav važno nalogo! Če Vas mi mali Raiffeisenovci od spodaj tiščimo, pa se razkoračite in potisnite više! Mi se pečamo z osebnim kreditom v malem okrožji in v zneskih k večem do 2000 K, Vi pa prevzamite hipotekarnega v celi naši deželi. Na to bo treba resno misliti, sicer narodna naša organizacija ni popolna. Govoriti dalje ne smem!

Predlagal sem tedaj na shodu zaupnih mož lanske leto v Mariboru drugo to resolucijo:

»V vsakem okraju, kjer je zemljiška knjiga, naj se ustanovi, kjer je še ni, slovenska okrajna posojilnica z neomejenim delokrogom. Te okrajne posojilnice baviyo naj se v prvi vrsti s hipotekarnim kreditom, v posebnem njenem oddelku naj se na osebni kredit posojuje le obrtnikom in trgovcem-tržanom. Na primerni način naj se skrbi, da se vloži ves denar, ki ga imajo slovenski tržani in mestjani, v te okrajne posojilnice. Prepisovanje vknjižb, posebno 1. in 2. stopinje, naj bo za stranke mogoče ceno, ali da celo na stroške posojilnice.»

Kakor s prvo, sem onokrat tudi z drugo to resolucijo sijajno propadel. Ni še bil prišel njeni čas! A priti mora in prišel bo!

F. S. Šegula.

Listnica uredništva. G. F. Belina: Če bo prostor dopuščal. Rodoljubni pozdrav! — G. kozjanski dopisnik: Prvi dopis pride, drugi, če bo prostor. Hvala! Pozdrav! G. dopisniku iz Sv. Treh kraljev pri Ješeln: To spada pred cerkvenega predstojnika, ne pred nas. Listnica upravnštva. Da, številke so bile popolnoma pravilno tiskane. Ali je terno? Mnogo sreče!